

Dnr Af-2015/05040

Datum: 2015-12-08

Avsändarens referens: U2015/05040/UH

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande: Promemorian Statsbidrag för höjda löner till lärare och vissa andra personalkategorier.

Sammanfattning

Arbetsförmedlingen vill inledningsvis understryka att arbetsmarknadens parter ansvar för lönebildningen är en grundpelare i den svenska modellen. Statliga interventioner som påverkar den ordningen riskerar att negativt påverka en i allt väsentligt fungerade modell. Åtgärder som ökar attraktionskraften i läraryrket och i förlängningen leder till att fler söker sig till läraryrket och fler stannar kvar i yrket är dock angelägna.

Arbetsförmedlingen tillstyrker i huvudsak innehållet i ovanstående promemoria. På kort sikt kommer höjda löner sannolikt att bidra till en ökad attraktivitet för läraryrket.

Vill man på allvar lösa problemet med lärarbristen anser Arbetsförmedlingen däremot att löneökningarna måste kombineras med långsiktiga åtgärder för att nå tillräcklig effekt. Sådana förslag saknas helt i promemorian, vi befarar att detta kan minska effekten av lönesatsningarna. Våra förslag handlar om hur arbetsmiljön i skolan kan förbättras, och hur man får fler ungdomar att söka till lärarutbildningarna. SCB och Lärarförbundet har beräknat att 65.000 lärare kommer att saknas fram till 2025.

Kapitel 2

Arbetsförmedlingen ser positivt på regeringens ansträngningar att öka statusen för läraryrket. Vi instämmer i att lärarbristen är mycket allvarlig. Det är helt uppenbart ett

Arbetsförmedlingen
BESÖKSADRESS: Hälsingegatan 38
POSTADRESS: Arbetsförmedlingen
113 99 Stockholm

Tel: 0771-600000 | Fax: 08-508 801 99
E-post: arbetsformedlingen@arbetsformedlingen.se
arbetsformedlingen.se

hot mot samhällets funktioner och välfärd om prognoserna slår in när det gäller lärarbristen.

Vi ser samtidigt att 13 % av ungdomarna som lämnade grundskolan 2014 inte var behöriga till gymnasiet. Siffran är dessutom svagt ökande. Detta måste uppfattas som alarmerande, särskilt som Arbetsförmedlingen noterar att arbetsmarknaden ställer allt tyngre krav på att man har minst gymnasieutbildning för att få ett arbete.

Kapitel 4

Att förbättra skickliga lärares, förskollärares och fritidspedagogers löner är en utmärkt insats. Arbetsförmedlingen ställer sig dock frågande till varför så liten del av pengarna, bara 10 %, avsätts till förskollärare och fritidspedagoger. Detta borde vara upp till varje enskild huvudman att avgöra.

Lönetillägget ska gå till den som har förmåga att ta ”särskilt ansvar för särskilt komplicerade undervisningssituationer. Det kan handla om elevgrupper på skolor med tuffa förutsättningar, det vill säga skolor som har låga kunskapsresultat eller hög andel elever som inte fullföljer sina studier, och som har eller bedöms få svåra förutsättningar att förbättra sitt resultat på egen hand.”

Arbetsförmedlingen anser det positivt att höjd lön genom statsbidrag ska gå till de lärare som befinner sig i den dagliga verksamheten. Läraren behöver inte ta på sig extra arbetsuppgifter för att komma ifråga, utan det som värderas är att de är framstående i sin undervisning. Att lärarna på detta sätt nu erbjuds en livslång karriärtrappa kommer med största sannolikhet öka antalet som väljer att stanna kvar i yrket. Arbetsförmedlingen vill ändå betona att det finns ett stort behov av att noggrant utvärdera reformen för att se att syftet uppnås.

Förslaget om höjda löner för vissa lärare kommer säkert att förbättra situationen i skolan, åtminstone på kort sikt. Arbetsförmedlingen vill ändå vidga perspektivet till att föreslå några andra verkningsfulla åtgärder.

Först handlar det om skolans arbetsmiljö. Det förefaller troligt att det inte bara är den låga lönen som har skapat problemen med lärarbristen. SCB:s rapport om yrkesspridning och utbytbarhet på arbetsmarknaden, 2010, pekar på att yrkesspridningen är stor inom läraryrket. Under 2008 var endast 38 % av de examinerade grundskollärarna, senare år samt gymnasielärare i åldern 25 till 45 år kvar i yrket. Bland grundskollärare, tidigare år, var det 62 % som hade stannat.

En satsning som skulle kunna bära frukt är att huvudmännen anställer mer personal för att ge lärarna avlastning.

Undervisning är ett lagarbete, och den som vill vara framgångsrik som pedagog behöver ofta stöd. För att eleverna ska lyckas i klassrumssituationen krävs både tid, stöd och lugn. Elevassistenterna gör ett viktigt arbete, särskilt som man idag ofta strävar efter att inkludera barn med olika funktionshinder i en stor klass. Detta är positivt för eleverna

men kräver mer av läraren. När denne ska hinna stötta enskilda elever samt till exempel administrera frånvaro minskar tiden för undervisning. Samtidigt är elevgrupperna ofta stora. Detta ökar risken för hög ljudnivå och disciplinproblem. Den ökande flyktingström som nu kommer till Sverige kommer att ytterligare förstärka behovet av stöd i klassrummet.

Likaså föreslår Arbetsförmedlingen att ansträngningarna bör intensifieras när det gäller att öka söktrycket till lärarutbildningarna. En väg att gå är att förbättra vägledningsinsatserna för att finna människor med pedagogisk kompetens som är lämpliga som lärare utan att själv veta om det. Många kan ha en negativ bild av skolan och behöver kanske se hur en bra skola, med duktiga lärare, kan fungera. Kanske kan skolorna vara mer generösa att ta emot praktikanter redan inför högskolevalet? Arbetsförmedlingen, som arbetar aktivt med att kartlägga vilka kompetenser som är viktiga i olika yrken kan vara ett stöd när det gäller att informera dem som står inför ett högskoleval. Det är viktigt att vara förberedd på skolans värld redan vid utbildningsvalet, annars är det risk för att studenterna lämnar lärarjobbet redan kort tid efter examen.

På Arbetsförmedlingens vägnar

Mikael Sjöberg
generaldirektör

Suzanne Wejland
Handläggare

Beslut i ärendet har fattats av generaldirektör Mikael Sjöberg.

Ärendet har föredragits av kvalificerad handläggare Suzanne Wejland. I den slutliga handläggningen av ärendet har direktören för Analysavdelningen Mats Wadman samt enhetschef Anna Araskog deltagit.